

IKM

JAARVERSLAG

2017

IKM INTEGRALE KWALITEITSZORG MELK

QFL QUALITE FILIERE LAIT

QMK QUALITÄT DER MILCHKETTE

®

MELKCONTROLECENTRUM
VLAANDEREN

Inhoud

VOORWOORD	3
RELATIE MCC-VLAANDEREN	4
IKM-VLAANDEREN VZW	5
DOEL	5
ALGEMENE VERGADERING	5
RAAD VAN BESTUUR	6
ACTIVITEITEN	7
PERSONEEL	8
RELATIE INTERPROFESSIELE WERKGROEP IKM/OFL/OMK	9
ADVIESRAAD	10
CERTIFICERING	11
CONTROLEORGANISMEN	11
PRODUCTIE	13
INFORMATIE	15
ALGEMEEN	16
ZUIVELFABRIEKEN	16
COMMUNICATIE	15
STAND VAN ZAKEN	16
DUURZAAMHEIDSMONITOR	16
GESCHILLEN	16
ONAANGEKONDIGDE IKM-CONTROLES	16
GENERIEK ONAANGEKONDIGDE AUDITS	17
In OPDRACHT VAN DERDEN	18
INTERNE AUDIT	17
ACCREDITATIE	17
UITVOERING	18
SUPPLEMENTAIRE CONTROLES	18
NEDERLAND	18
BRABANTSE ZORGVULDIGHEIDSCORE (BZV)	18
PVV-VERORDENING	19
BIJLAGEN	20
BIJLAGE 1	20
BIJLAGE 2	22

Voorwoord

Beste lezer,

Na een druk en bewogen opstartjaar (2016) voor de vzw IKM-Vlaanderen binnen de vzw MCC-Vlaanderen is 2017 het jaar van stabiliteit, voortzetting en optimalisatie van het IKM[®]-certificeringsproces. Door verdergezette communicatie weten de melkveehouders goed de weg te vinden naar het IKM-secretariaat binnen de werking van MCC-Vlaanderen. Het is duidelijk dat heel wat synergiën en opportuniteiten zich aandienden en dat de IKM-certificatie een perfecte aanvulling betekende binnen de werking van MCC-Vlaanderen.

Het afgelopen jaar werd meermaals overleg gepleegd over het registreren van antibioticahoudende geneesmiddelen in de melkveesector. De maatschappelijke bezorgdheid rond geneesmiddelengebruik en antibioticaresistentie is de laatste jaren sterk toegenomen. Als dierlijke sector hebben we hierin een belangrijke rol te spelen. IKM-Vlaanderen nam in 2017 het voortouw door de antibioticaregistratie op te nemen binnen haar kwaliteitswerking. Vanaf 2018 zet IKM-Vlaanderen een stap verder door aan te sluiten bij de nieuw opgerichte vzw AB-Register, een online databank waarin naast melkveehouders ook varkens- en pluimveehouders per individueel bedrijf het antibioticagebruik verplicht moeten bijhouden. Via dit initiatief zal het antibioticagebruik in de melkveehouderij op grote schaal in kaart gebracht kunnen worden en wordt een basis voor analyse en benchmarking gecreëerd.

Vanaf 01 juni 2017 werd een nieuwe versie van het IKM[®]-lastenboek van kracht. Dat het IKM-lastenboek een dynamisch instrument is wordt duidelijk als we meegeven dat reeds de negende versie, vanaf het ontstaan van IKM in 1999, gelanceerd wordt. Gelijktijdig werd de duurzaamheidsmonitor van de melkveehouderijsector bijgestuurd en voorzien van een benchmark. Zo kunnen melkveehouders hun eigen melkveebedrijf projecteren op gebied van duurzaamheid t.o.v. de collega-melkveehouders. Het aantal duurzaamheidsinitiatieven dat de melkveehouders toepast is nog steeds in stijgende lijn en dat bewijst het innovatief karakter van de sector.

Dat op een melkveebedrijf de bedrijfsomgeving en hygiëne in het algemeen, in hoge mate het imago naar de buitenwereld toe vormen hoeft geen discussie. Het beoordelen van deze facetten tijdens een IKM-audit is geen evidentie. Om een breder beeld te schetsen op vlak van hygiëne tijdens een IKM-audit, heeft het IKM-secretariaat een algemene hygiënescore ontwikkeld. Deze hygiënescore zal in 2018 verder ontwikkeld en geïmplementeerd worden binnen een volgende versie van het IKM-lastenboek.

Tot slot wens ik alle bestuurders en medewerkers van het IKM-secretariaat nog te bedanken voor hun inzet het afgelopen jaar.

Rianne Covens – Van Tilburg

Voorzitter IKM-Vlaanderen vzw

Relatie MCC-Vlaanderen

MCC-Vlaanderen vzw is een door de Minister erkend Interprofessioneel Organisme en voert in opdracht van de Federale en Regionale Overheid activiteiten uit in het kader van de bepaling van de kwaliteit en de samenstelling van de rauwe melk die in Vlaanderen geproduceerd en aan de zuivelindustrie geleverd wordt. De activiteiten omvatten het toezicht op de bemonstering, het ophalen van de monsters, de analyses, de gegevensverwerking, de rapportering en de bedrijfsadvisering.

Voor deze taken had MCC-Vlaanderen op 31 december 2017 46 personeelsleden (waarvan 3 interims) in dienst. De maatschappelijke zetel en het laboratorium zijn in Lier gevestigd.

MCC-Vlaanderen en Diergezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) hebben momenteel voor diverse activiteiten een samenwerkingsovereenkomst afgesloten, dit met als doel om uiteindelijk tot de toekomstige oprichting van één nieuwe organisatie te komen.

Op basis van het in 2015 door MCC-Vlaanderen voorgestelde ondernemingsplan voor de huisvesting van IKM-Vlaanderen, besliste de Raad van Bestuur van IKM-Vlaanderen om op 01 januari 2016 de certificatie-activiteiten van IKM-Vlaanderen en het IKM-secretariaat te implementeren binnen de vzw MCC-Vlaanderen.

Voor 2016 werd door de VLAM-sectorgroep 'Zuivel' een werkingsbudget goedgekeurd en beschikbaar gesteld. Door de huidige samenwerking tussen IKM-Vlaanderen en MCC-Vlaanderen werd vooropgesteld dat de vzw MCC-Vlaanderen zelfvoorzienend moest worden om de kosten voor de IKM-certificatie-activiteiten te financieren.

Daarom werd voor 2017 voor de 1ste maal per individueel melkveebedrijf een algemene IKM-werkingskost van € 38,00 via de melkgeldafrekening van de zuivelfabrieken afgehouden.

Doel

De vereniging zonder winstoogmerk IKM-Vlaanderen werd op 16 december 1999 opgericht als Executieve voor Vlaanderen van het nationale project Integrale Kwaliteitszorg Melk (IKM).

Sinds 01/01/2016 heeft zij de certificatie-activiteiten en bijgevolg ook haar functie als Executieve in Vlaanderen overgedragen aan de vzw MCC-Vlaanderen.

Wel behoudt de vereniging het beleidsmatige doel om toezicht te houden op het ontwikkelen, operationeel maken en beheren van de IKM-certificering van de gehele zuivelketen, gaande van de Vlaamse melkveehouderij over de zuivelindustrie tot en met de distributie en de afzet, of hetzij de IKM-activiteiten die onder de Executieve MCC-Vlaanderen vallen.

Algemene Vergadering

IKM-Vlaanderen vzw verenigt in zijn Algemene Vergadering de meest representatieve organisaties van de melkveehouders, de zuivelindustrie en de promotie. Verder werd een vertegenwoordiging van de distributie mogelijk gemaakt waarvan de invulling gebeurt naarmate de keten naar de eindverbruiker gesloten wordt.

LEDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING	
ABS Algemeen boerensyndicaat L. Huybrechts P. Van de Vel H. Van den Haute E. De Cock	BCZ Belgische confederatie van de zuivelindustrie E. Leloup R. Debergh K. Lowagie S. Henuset I. Voet J. Borghans
BOERENBOND R. Covens – Van Tilburg R. Vaes D. Van De Keere A. Vaesen H. Knockaert L. Hamerlick – Dellaert K. Van den Hout A. Feys - Bryon	MCC-VLAANDEREN Melkcontrolecentrum Vlaanderen J.-M. Van Crombrugge
	IKM Integrale Kwaliteitszorg Melk Secretaris K. Lommelen

Op 29 maart 2017 vond de Algemene Vergadering van IKM-Vlaanderen plaats.

MCC-Vlaanderen stelt voor om haar directeur Dhr. L. De Meulemeester, die wegens het bereiken van zijn pensioengerechtigde leeftijd ontslagnemend is in de Raad van Bestuur, te vervangen door haar eindverantwoordelijke Dhr. J.-M. Van Crombrugge.

De functie van Penningmeester wordt eveneens overgedragen van Dhr. L. De Meulemeester aan Dhr. J.-M. Van Crombrugge.

Dhr. F. De Wachter heeft schriftelijk zijn ontslag als lid van de Raad van Bestuur ingediend; het mandaat van VLAM in de Raad van Bestuur zal niet meer ingevuld worden.

De Algemene vergadering bevestigt de voorgestelde wijziging in de Raad van Bestuur.

De jaarrekening en het jaarverslag van 2016 en het budget 2017 werden door de leden goedgekeurd.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur draagt zorg voor de interne organisatie van de vereniging en kan onder meer stuur- of werkgroepen inrichten, adviseurs aanstellen en een huishoudelijk reglement opstellen.

LEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR	
VOORZITTER R. Covens – Van Tilburg Boerenbond	BCZ Belgische confederatie van de zuivel- industrie J. Borghans I. Voet Expert R. Debergh
ONDERVOORZITTER E. Leloup BCZ H. Van den Haute ABS	DGZ-VLAANDEREN Diergezondheidszorg Vlaanderen Waarnemer K. De Bleecker
BOERENBOND D. Van De Keere R. Vaes A. Feys - Bryon	IKM-VLAANDEREN Integrale Kwaliteitszorg Melk Secretaris K. Lommelen
ABS Algemeen Boerensyndicaat P. Van de Vel	
MCC-VLAANDEREN Melkcontrolecentrum Vlaanderen J.-M. Van Crombrugge	

MCC-Vlaanderen stelt voor om haar directeur Dhr. L. De Meulemeester, die wegens het bereiken van zijn pensioengerechtigde leeftijd ontslagnemend is in de Algemene Vergadering, te vervangen door haar eindverantwoordelijke Dhr. J.-M. Van Crombrugge.

Met de persoonlijke vraag tot zijn ontslag van Dhr. F. De Wachter in de Raad Van Bestuur en het niet herinvullen van het mandaat van VLAM in de Raad van Bestuur, is Dhr. F. De Wachter bijgevolg ook geen lid meer van de Algemene Vergadering.

De Raad van Bestuur bevestigt de voorgestelde wijziging in de Algemene Vergadering.

De Raad van Bestuur vergaderde 6 maal in het jaar 2017 respectievelijk op 17 februari, 29 maart, 28 juni, 09 augustus, 22 september en 06 december. De belangrijkste agendapunten waren:

- ⇒ Antibiotica-registratie
- ⇒ IKM-Lastenboek Versie 9
- ⇒ Werking IKM-secretariaat
- ⇒ Participatie IKM-Vlaanderen vzw in NEWCO DGZ – MCC
- ⇒ Aanbestedingsprocedure inspectie-instellingen
- ⇒ Hygiënescore
- ⇒ Dierenwelzijn
- ⇒ Borging reforme koeien
- ⇒ Duurzaamheidsmonitor

Activiteiten

De kernactiviteit van IKM-Vlaanderen is het toezicht houden op de certificatie van de kwaliteit en de voedselveiligheid in de zuivelketen. IKM-Vlaanderen vzw heeft via MCC-Vlaanderen vzw op een totaal van 4398 productie-eenheden 99,9 % van de melkveehouders in Vlaanderen gecertificeerd. Deze produceren naar schatting 99,9 % van de geleverde melk. Daarnaast certificeert IKM nog 103 Nederlandse melkveehouders in opdracht van hun zuivelfabriek.

Verder geeft IKM-Vlaanderen aan de Executieve organisatie MCC-Vlaanderen als certificatie-instelling de opdrachten van de feitelijke vereniging Interprofessionele Werkgroep IKM/OFL/OMK door. In nauwe samenwerking met het Comité du Lait, service OFL wordt uitvoering gegeven aan het nationaal beheer van het IKM-kwaliteitssysteem.

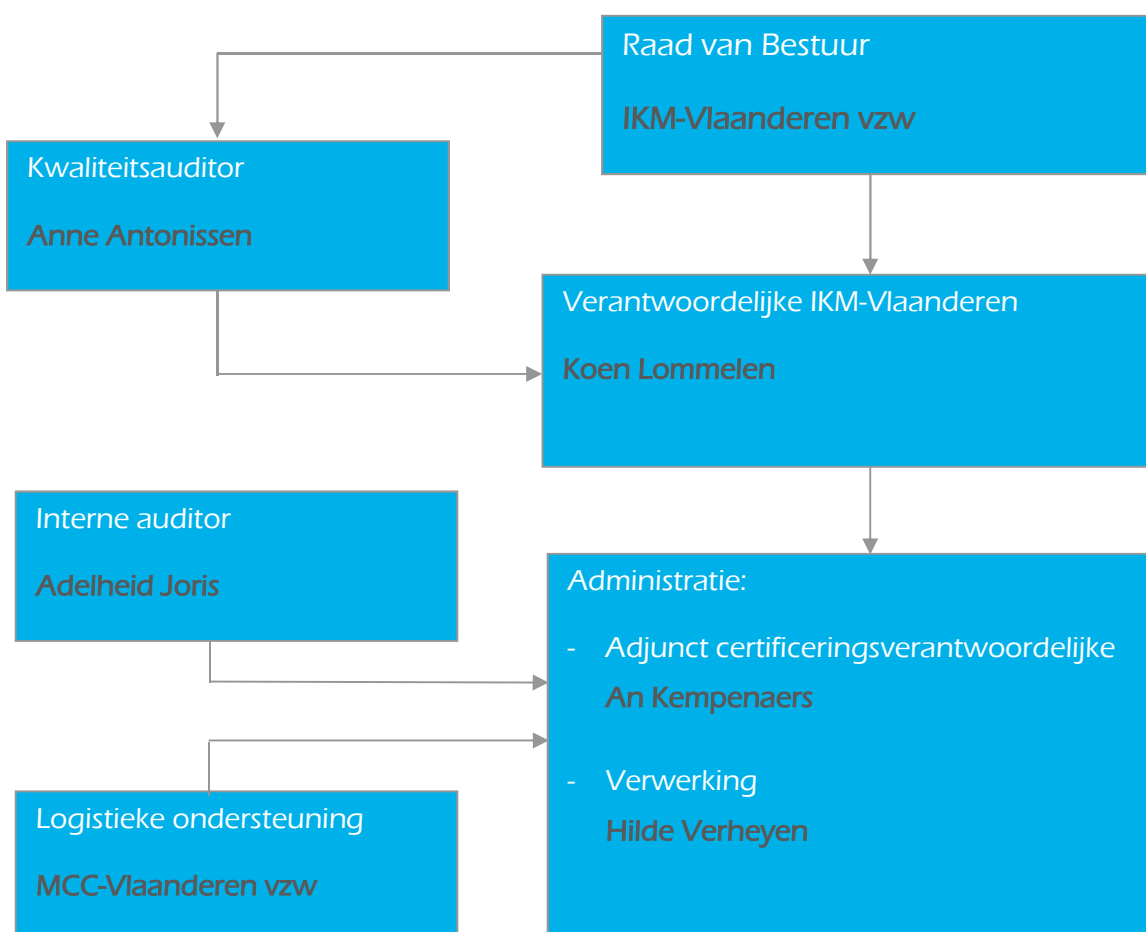

Personeel

Het hierna volgende organigram geeft de functionele personeelsbezetting en niet de hiërarchische structuur van het personeel weer van het IKM-secretariaat dat binnen MCC-Vlaanderen vzw instaat voor de IKM-certificatie in Vlaanderen. Het voltallig personeel is in dienst van de vzw MCC-Vlaanderen en het werd voor de uitvoering van het IKM-project ter beschikking gesteld van de vzw IKM-Vlaanderen. In tegenstelling tot de voorgaande jaren wordt de functie van de interne auditor niet meer uitbesteed, maar wordt deze binnen de vzw MCC-Vlaanderen ingevuld door Mevr. A. Joris.

Volgens het organigram worden in een normale situatie 2 deeltijdse personeelsleden (respectievelijk 0,3 FTE en 0,5 FTE) en 1 voltijds personeelslid tewerkgesteld voor een totaal van 1,8 FTE.

Tot 27 april 2017 werd Mevr. A. Kempnaers tijdens haar zwangerschapsverlof vervangen door Mevr. L. Cornelis. Sinds haar terugkeer uit zwangerschapsverlof werkt Mevr. A. Kempnaers tijdelijk volgens een 4/5de-regime. Dhr. K. Lommelen vangt met een verhoging van 0,3 FTE naar 0,5 FTE de werking op, waardoor voor het IKM-secretariaat een totaal van 1,8 FTE tewerk gesteld blijft.

Relatie Interprofessionele Werkgroep IKM/OFL/OMK

Dit nationaal overlegorgaan bepaalt de IKM[®]-richtlijnen en neemt alle beslissingen in verband met de inhoud van het IKM-lastenboek. Het is tevens bevoegd om:

- een geschillencommissie samen te roepen,
- technische werkgroepen te organiseren,
- contacten te leggen met de verwerking, de distributie en de consument,
- de nationale certificatie te bepalen,
- de inhoud van de externe communicatie vast te leggen,
- het gebruik van het logo te bepalen.

De Interprofessionele Werkgroep vergaderde 3 maal in het jaar 2017, respectievelijk op 09 februari, 06 juli 2018, 06 oktober. De belangrijkste agendapunten daarbij waren:

- ⇒ IKM-lastenboek – Versie 9
- ⇒ Duurzaamheidsmonitor
- ⇒ Borgingsysteem reforme koeien
- ⇒ Resultaten onaangekondigde audits 2016
- ⇒ Beheerscomité AMCR
- ⇒ Extra aanbestedingsprocedure inspectie-instellingen
- ⇒ Statuten vzw IPW IKM/OFL/OMK
- ⇒ Gelijkwaardigheid diervoeding: voorstel van OVOCOM

Adviesraad

De Interprofessionele Werkgroep IKM/QFL/OMK is de beheerder van het IKM-lastenboek en de IKM-werkinstructies.

MCC-Vlaanderen (met toezicht van IKM-Vlaanderen) en het Comité du Lait - service QFL zijn de Executieve certificatie-instellingen voor Vlaanderen en Wallonië, beiden BELAC-geaccrediteerd volgens de norm ISO 17065.

Om alle schakels van de keten voldoende te betrekken bij het IKM-project werd tevens een Adviesraad, hetzij Onpartijdigheidscommissie, opgericht. Deze consultatieve raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van:

- toelevering (mengvoederindustrie en verenigingen voor sanitaire bewaking),
- landbouworganisaties,
- IKM-executieven,
- interprofessionele organismen,
- zuivelindustrie,
- distributie,
- verbruikersorganisaties,
- onderzoekinstanties,
- universiteiten.

De Adviesraad moet er op toezien dat de Interprofessionele Werkgroep en de certificatie-instellingen volledig onafhankelijk werken en dat de procedures worden gevolgd. Verder geeft de raad advies over de inhoud van het lastenboek, de certificatieprocedure en de voorwaarden voor het gebruik van het certificaat en het logo.

Tevens ziet zij er op toe dat de certificatie-instellingen de risico's voor onpartijdigheid op niveau van alle betrokken actoren binnen hun structuur identificeren alsook het effect (nihil/laag/hoog) van deze risico's bepalen. Zij waakt er over dat het potentieel gevaar via een preventieve corrigerende maatregel wordt onderschept alsook welke eliminerende maatregelen genomen worden indien het potentiële gevaar zou optreden. De risicoanalyse wordt minstens één maal per jaar (ook wanneer zich geen wijzigingen voordoen) ter goedkeuring voorgelegd aan de Adviesraad.

De Adviesraad heeft plaatsgevonden via de Nationale Adviesraad op 07 november 2017 te Brussel.

Volgende agendapunten werden hierbij behandeld:

- ✓ Inleiding MCC-Vlaanderen vzw
- ✓ Kwaliteitssysteem
 - Kwaliteitshandboek
 - Onpartijdigheid
 - Risicoanalyse
- ✓ Certificatieprocedure
 - Organisatie – structuur
 - Organisatie – organigram
 - Werking – procedures en werkinstructies
 - Certificatieschets
 - Planning audits
 - Onderaanneming – 4 inspectie-instellingen
 - Vertrouwelijkheid
- ✓ Personeel
- ✓ Klachten
- ✓ Accreditatie
 - Overzicht Belac-accreditaties
 - Tekortkomingen vorige ISO 17065 Belac-audit
 - Certificaat

Certificering

De certificatie-instelling IKM-Vlaanderen vzw heeft op een totaal van 4460 productie-eenheden in Vlaanderen (en Nederland) nagenoeg 100 % van de melkveehouders in Vlaanderen gecertificeerd.

Controleorganismen

Sinds 01 maart 2017 wordt de controle van de praktische toepassing van het IKM-lastenboek bij de producenten uitgevoerd door 5 inspectie-instellingen, namelijk SGS Agrocontrol, Quality Partner, Comité du Lait, Certalent (tijdelijk niet weerhouden door de IPW voor de periode maart – november 2017) en CKCert als nieuwkomer (sinds 01 maart 2017). Deze inspectie-instellingen (II's) zijn hiervoor geaccrediteerd volgens de norm ISO 17020.

Tevens zijn allen geaccrediteerd voor de autocontrolegids Primaire Productie (G040) ruwvoederproductie (module B) en dierlijke productie (module C). Dit geeft als extra (prijs-)voordeel dat de melkveehouders zich op eigen initiatief via één bedrijfsbezoek, onder de noemer van een 'combi-audit', in orde kunnen stellen volgens alle op hun bedrijf van toepassing zijnde gidsen. Om dit laatste te realiseren biedt IKM-Vlaanderen haar klanten de mogelijkheid tot het aanvragen van een vervroegde IKM-controle.

In de loop van 2017 is er een extra aanbestedingsprocedure opgestart voor de inspectie-instellingen die initieel niet weerhouden werden tijdens de aanbestedingsprocedure van 2016, aanleiding hiertoe was het bezwaar van een inspectie-instelling omtrent de beslissing dat zij niet weerhouden werd om IKM/OFL/OMK controles uit te voeren. Deze extra procedure heeft er toe geleid dat ook Certalent vanaf december 2017 opnieuw werd opgenomen als erkende inspectie-instelling.

Alle klachten, afwijkingen t.o.v. IKM-beoordelingen, IKM-procedures, ... die gekoppeld kunnen worden aan een inspectie-instelling; en die worden gemeld aan of vastgesteld door het IKM-secretariaat worden nauwgezet via het kwaliteitssysteem van MCC-Vlaanderen geregistreerd. Deze informatie zal bij een toekomstige aanbestedingsprocedure gebruikt worden ter evaluatie van de huidige inspectie-instellingen.

In aanloop van de praktische toepassing van het nieuwe IKM-lastenboek vanaf 01 juni 2017 werd d.d. 26 april 2017 door IKM-Vlaanderen voor alle auditors van de 4 initieel weerhouden inspectie-instellingen (SGS Agrocontrol, Quality Partner, Comité du Lait, CKCert) en de fieldmensen van de zuivelfabrieken een opleiding voorzien waarin 'Versie 9' van het IKM-lastenboek en de bijbehorende Werkinstructies werden toegelicht. Voor Certalent werd d.d. 10 november 2017 een afzonderlijke opleiding georganiseerd.

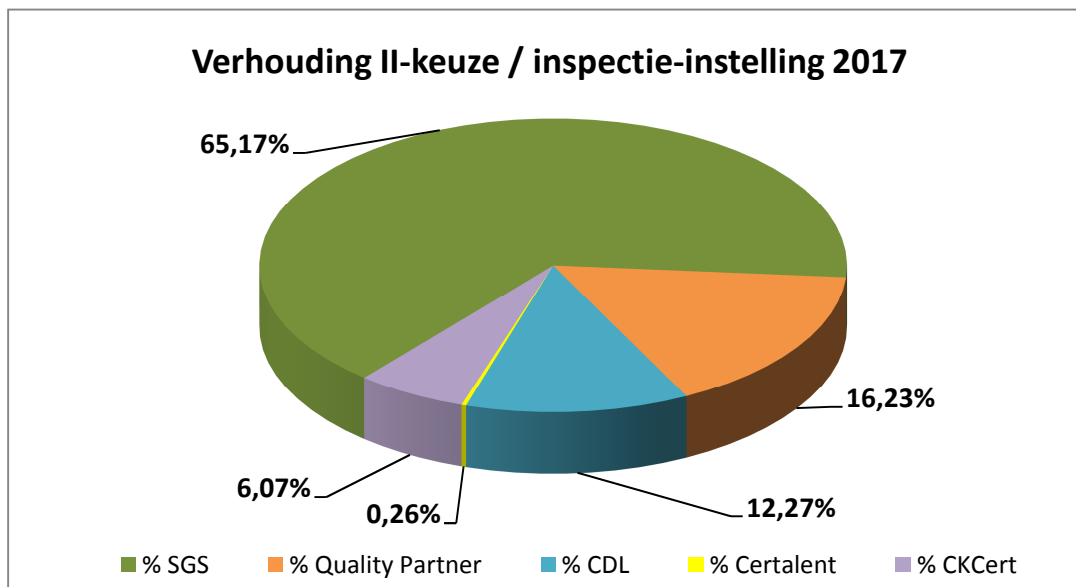
Tijdens werkingsjaar 2017 werd gepland om steekproefsgewijs mee te lopen met een aantal auditors van de 4 huidige inspectie-instellingen. Dit met het oog om op garantie van de uniformiteit van de controles, de gelijkwaardige behandeling van de deelnemers en eenzelfde slaagpercentage voor alle deelnemers. Vanop het IKM-secretariaat worden de inspectie-instellingen en hun inspecteurs continu bijgestuurd a.d.h.v. de ontvangen controleresultaten en samenvattende auditrapporten.

Bij de inspectie-instelling Quality Partner werd een interne audit uitgevoerd. Het doel van deze audit is om de conformiteit van de uitgevoerde controles en de rapportering van naderbij te bekijken. De procedure vanaf het inlezen van de betaling tot de rapportering wordt doorlopen. De andere 4 inspectie-instellingen zullen tijdens de volgende jaren van de contractperiode aan bod komen.

De melkveehouder wordt digitaal aangeschreven en krijgt bij een periodieke controle de mogelijkheid om via een webapplicatie zelf zijn keuze van inspectie-instelling kenbaar te maken aan het IKM-secretariaat. Via het digitaal schrijven ontvangt hij ook een duidelijk prijsoverzicht van de verschillende inspectie-instellingen. Wanneer IKM-Vlaanderen geen of een laattijdige II-keuze ontvangt, heeft de Raad van Bestuur van IKM-Vlaanderen bepaald dat de melkveehouder berust in de oude situatie waarbij dezelfde inspectie-instelling als deze die de voorgaande controle heeft uitgevoerd geselecteerd wordt.

Via de selectiemail heeft de melkveehouder tevens de mogelijkheid om het IKM-secretariaat op de hoogte te stellen van de stopzetting van de melkactiviteiten en om een eventuele verlenging van zijn lopende IKM-certificaat met een maximum van 6 maanden aan te vragen. Daarnaast kan ook een gelijkstellen van de certificatiegegevens (IKM versus autocontrole 'dierlijk-plantaardig') aangevraagd worden. Dit is uitsluitend mogelijk als de vervaldatum van Codiplan zich vóór de vervaldatum van het IKM-certificaat bevindt.

Onderstaande grafiek geeft een verdeling van de II-keuze weer:

In 2017 blijft de meerderheid van de geselecteerde melkveehouders, nl. 65,17 %, kiezen voor SGS, hetgeen een lichte daling t.o.v. 68,18% in 2016 impliceert. Dit maakt dat een totaal van 34,83 % via het openstellen van de IKM-controles naar 5 inspectie-instellingen een overstap gemaakt heeft naar Quality Partner (16,23 %), het Comité du Lait (12,27 %), Certalent (0,26 %). Met 6,07% doet CKCert het goed als nieuwkomer.

Voor Quality Partner betekent dit een stijging met ongeveer 4,2%. Voor het Comité du Lait en Certalent betekent dit een daling van respectievelijk 6,39% en 0,84%. Hierbij rekening houdend dat Certalent voor tijdelijk (maart – november 2017) niet in aanmerking kwam voor het uitvoeren van IKM-controles.

14,99 % van de in 2017 geselecteerden delen aan IKM-Vlaanderen hun bewuste keuze om samen te werken met een welbepaalde inspectie-instelling mee. De overige 85,01 % reageert niet en wenst samen te werken met de inspectie-instelling, die de voorgaande controle heeft uitgevoerd.

Productie

De certificatie-activiteiten van IKM-Vlaanderen zijn van toepassing op de melkproductie-eenheden die het IKM-lastenboek implementeren, dat werd uitgewerkt door de Interprofessionele Werkgroep IKM/OFL/OMK.

Een goede productiemethode, de zorg voor diergezondheid en -welzijn en de zorg voor het milieu, de zuiverheid en de veiligheid van het afgewerkte product, het vermijden van insleep van bedrijfsvreemde stoffen op het melkveebedrijf, zijn de onderwerpen van het IKM-kwaliteitssysteem voor de primaire productie van rauwe melk.

Vanaf 01 juni 2017 is een nieuwe versie van het IKM-lastenboek (Versie 9) en de werkinstructies (Versie 15) van toepassing.

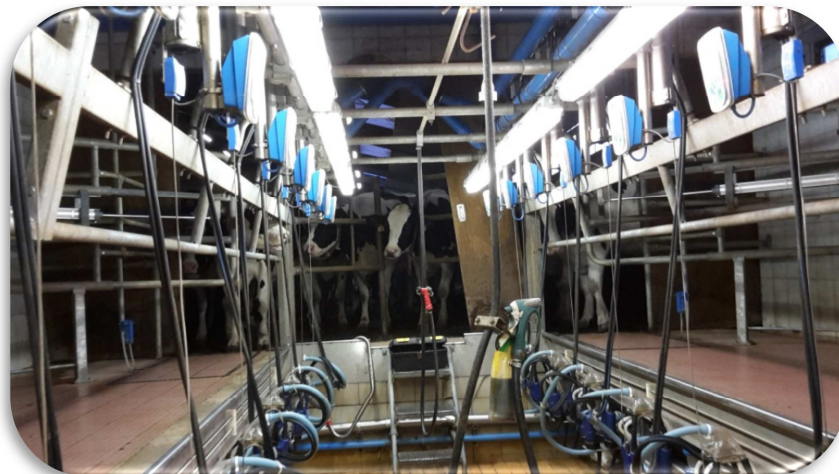
De wijzigingen aan het IKM-lastenboek hebben hoofdzakelijk betrekking op aanpassingen in de wetgeving op het gebruik van diergeneesmiddelen (o.a. unieke nummering van toedienings- en verschaffingsdocumenten, ...), de technische normen voor buitentanks (o.a. aanwezigheid van een automatisch monsternamekraantje op nieuw geplaatste verticale tanks, ...).

Maar de belangrijkste wijziging is de verplichte registratie van alle antibiotica-houdende diergeneesmiddelen aanwezig op een IKM-bedrijf door de verschaffer/dierenarts in een centrale database **AB-Register** (of Bigame voor Wallonië).

Vooropgesteld was om de AB-Registratie op te starten vanaf 01/01/18 maar wegens de uitgestelde opstart van de vzw AB-Register is de registratie voor melkveebedrijven vanaf de vooropgestelde datum niet mogelijk en werd de aanvangsdatum verschoven naar oktober 2018.

De lastenboekbeheerders IKM-Vlaanderen vzw (melkvee), Belpork vzw (varkens) en Belplume vzw (kippen) richten de vzw AB-Register op. De nieuwe vereniging heeft als doel:

- het verminderen van het gebruik van geneesmiddelen en in het bijzonder van antibiotica in de veeteelt in het kader van een duurzame aanpak van diergezondheid en dierenwelzijn.
- het leveren van een bijdrage aan het verminderen van antimicrobiële resistentie.
- instaan voor de registratie en de analyse van het antibioticagebruik in deze sectoren.

Samen met de nieuwe versie van het IKM-lastenboek werd ook een nieuwe versie (Versie 2) van de **duurzaamheidsmonitor** (DMM) van de melkveehouderij gelanceerd. Inhoudelijk werden er geen grote wijzigingen doorgevoerd aan de DMM. De Taskforce 'Duurzaamheid' wenste het totaal van 35 duurzaamheidsinitiatieven (DI's) te behouden. Hierdoor werden DI's rond sociale duurzaamheid samengevoegd tot één DI: Het bedrijf is erkend als kijk-/bezoek- of zorgboerderij of het ontwikkelt toeristische activiteiten of baat een hoevewinkel uit. De 2 volgende initiatieven werden als extra toegevoegd:

- De melkveehouder maakt gebruik van vervoederde nevenproducten van de voedingsindustrie (pulp, draf, aardappelbijproducten, DDGS: bij producten van bio-ethanol uit granen, ...)
- De melkveehouder is lid van een machinering, en/of een PO, en/of een coöperatie, en/of een feitelijke vereniging, en/of een studieclub.

De belangrijkste wijziging aan duurzaamheidsmonitor is de implementatie van de benchmark. Deze werd op vraag van de Taskforce 'Duurzaamheid' (BCZ) uitgewerkt met de blijvende sensibilisering van de melkveehouder als beoogde doel. De duurzaamheidsinitiatieven, die door de IKM-auditor gevalideerd werden tijdens de vorige IKM-audit worden per individueel dossier aangeduid in de duurzaamheidsmonitor. Zo kan de melkveehouder zelf zijn vooruitgang op niveau van duurzaamheid op zijn eigen melkveebedrijf evalueren, maar ook kan hij zich aan de hand hiervan situeren t.o.v. de Nationale collega-melkveehouders.

Om een antwoord te bieden op de reacties vanuit de zuivelindustrie en de landbouworganisaties omtrent de gebrekkige hygiënestatus op sommige IKM-melkveebedrijven stelde het IKM-secretariaat eind 2017 de **hygiënescore** voor. De belangrijkste punten in het IKM-lastenboek die visueel beoordeeld kunnen worden en die betrekking op de hygiëne zullen hierbij via een score van 1 t.e.m. 5 beoordeeld worden. De gemiddelde score van de hygiëneborgingspunten zal uiteindelijk de totale hygiënescore van het melkveebedrijf weergeven. Afhankelijk van de eindscore zal het melkveebedrijf een certificaat van 18 of 36 maanden behalen of in het slechtste geval een niet-certificatie. Vooropgesteld wordt om deze score ook naar de zuivelfabriek toe te communiceren.

De hygiënescore zal verder uitgewerkt worden binnen de IPW IKM/QFL/OMK en in praktijk uitgetest worden, zodat deze in deze eerstvolgende versie van het IKM-lastenboek kan worden opgenomen.

Informatie

❖ Algemeen

De algemene informatie over het IKM-project is publiek en kan geconsulteerd en gedownload worden op de IKM-website: www.ikm.be voor de Nederlandstalige versie, www.qfl.be voor de Franstalige versie en www.qmk.be voor de Duitstalige versie. Ook een beknopte Engelstalige pagina is hierop terug te vinden.

Melkveehouders alsook verantwoordelijken en fieldmensen van de zuivelfabrieken kunnen zich registreren en toegang aanvragen tot het afgesloten gedeelte van de IKM-website, dat o.a. specifieke IKM-informatie, lijsten, werkinstructies, formulieren, ... bevat.

Het informeren van melkveehouders bleef echter zoals tijdens de voorgaande jaren, weggelegd voor de zuivelindustrie en voornamelijk voor de fieldmensen die tijdens hun dagelijks contacten met de melkveehouders pre-evaluaties bij hun leveraars uitvoerden.

❖ Zuivelfabrieken

Wekelijks worden de XML-bestanden geüpdatet en voor de zuivelfabrieken beschikbaar gesteld op de IKM-website. Iedere zuivelfabriek kan via een unieke login en paswoord de certificatiegegevens van haar eigen leveraars downloaden. Aan de hand hiervan kan de regio-verantwoordelijk van de zuivelfabriek via een actuele IKM-status zijn/haar leveraars doelgericht opvolgen, begeleiden, ondersteunen, ...

Communicatie

In het verleden bleek de IKM-nieuwsbrief een succes en werd deze door de melkveehouders beschouwd als een waardevolle bron van informatie. Hierin worden alle nieuwigheden betreffende het IKM-lastenboek zoals de aanpassing van de auditprocedure, de aanpassingen in de nieuwe versie van het lastenboek meegedeeld.

Vanaf januari 2016 worden de IKM-actualiteiten opgenomen in de MCC-nieuwsbrief, die op regelmatige basis naar alle melkveehouders en erfbetreders toe verspreid wordt.

Tijdens 2017 werden 3 nieuwsbrieven met concrete IKM-informatie uitgegeven, respectievelijk op 10 februari, 02 mei en 21 december 2017.

Zij behandelden de onderwerpen:

- Overheidssteun voor IKM-gecertificeerde melkveebedrijven,
- Aangepaste bijdrageregeling IKM-werking,
- Nieuw IKM-lastenboek (versie 9) vanaf 01 juni 2018,
- Bijdrageregeling IKM-werking 2018,
- Registratie antimicrobiële diergeneesmiddelen.

Stand van zaken

In **bijlage 2** zijn de kengetallen van de certificatie-activiteiten van IKM-Vlaanderen samengebracht.

In 2017 werden 1516 controles uitgevoerd t.o.v. 1495 in het jaar 2016.

Er werden 1427 certificaten uitgereikt, waarvan 1353 certificaten met een looptijd van 3 jaar en 74 certificaten voor 18 maanden. 6 nieuwe bedrijven zijn in 2017 in het systeem ingestapt, 137 melkveehouders hebben hun activiteiten definitief gestopt en 9 bedrijven werden definitief afgewezen.

Daardoor daalt ook in het aantal gecertificeerde melkveehouders tot 4460.

Met uitzondering van een 10-tal melkveebedrijven werden alle Vlaamse melkveehouders onderworpen aan een IKM-controle hetgeen resulteerde in een IKM-certificaat, geldig voor een periode van 3 jaar of 18 maanden.

Een periodieke controle voor de verlenging van het IKM-certificaat gebeurt om de 3 jaar vanaf 9 maanden vóór de vervaldag van het certificaat. De tussentijdse controle gebeurt vanaf 6 maanden vóór de vervaldag van het certificaat. Er zijn gemiddeld iets meer dan 10 controles uitgevoerd per melkveehouder.

De tijd tussen de opdracht aan de inspectie-instelling en het controlebezoek is 2,41 maanden.

Duurzaamheidsmonitor

In 2017 werden 1414 actieve Vlaamse IKM-Melkveehouders periodiek geauditeerd. 99,36% (t.o.v. 98,92 % in 2016) van deze bedrijven vulde de duurzaamheidsmonitor in en gaf aan duurzaamheidsinitiatieven toe te passen op hun bedrijf. 0,64% (t.o.v. 1,08 % in 2016) gaf aan dat zij geen enkel initiatief toepassen op hun bedrijf. Gemiddeld worden per melkveebedrijf 16,5 (t.o.v. 13,5 in 2016) van de 35 duurzaamheidsinitiatieven genomen.

Geschillen

In een afzonderlijke procedure werd de manier beschreven waarop klachten behandeld worden met als doel een gelijke behandeling van alle deelnemers ongeacht hun eigenheid en de mogelijkheid om beroep aan te tekenen tegen eenzijdige beslissingen.

De samenstelling van de geschillencommissie wijzigt bij elke zitting.

De geschillencommissie vergaderde tijdens 2017 slechts één maal, respectievelijk op 09 februari. Voor Vlaanderen werden 3 dossiers van melkveehouders behandeld en 37 dossiers, waarvan 28 met een positieve en 9 met een negatieve herziening, ter goedkeuring voorgelegd.

Dit komt dus neer op een totaal van 2,4 % van de uitgevoerde controles in het jaar 2017.

Onaangekondigde IKM-controles

❖ Generieke onaangekondigde audits

De certificatie-instelling IKM-Vlaanderen moet nagaan of de houder van het IKM-certificaat tijdens de volledige geldigheidsperiode van zijn certificaat voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in het IKM-lastenboek. Daartoe worden sinds 2015 "onaangekondigde audits" uitgevoerd.

Het totaal aantal uit te voeren onaangekondigde audits wordt, op jaarbasis, gelijkgesteld aan 5 % van het aantal melkveehouders die gedurende het voorgaande jaar een IKM-certificaat behaalden.

De keuze van de melkveebedrijven die een onaangekondigde audit krijgen gebeurt enerzijds voor 2,5 % georiënteerd volgens het hoogste aantal non-conformiteiten behaald tijdens de vorige periodieke audit en anderzijds voor 2,5 % ad random binnen de lijst van gecertificeerde bedrijven.

Een onaangekondigde audit wordt maximum 3 werkdagen op voorhand aangekondigd. Met uitzondering van een beperkt aantal door de IPW IKM/QFL/QMK-gedefinieerde omstandigheden, resulteert de weigering van deze audit in een onmiddellijk intrekking van het lopende IKM-certificaat. De kostprijs van de onaangekondigde audit wordt gesolidariseerd en verrekend in de kostprijs van de periodieke audits.

Tijdens 2017 werden in totaal 70 melkveebedrijven geselecteerd voor een de uitvoering van een onaangekondigde IKM-controle. In totaal werden effectief 67 onaangekondigde IKM-controles uitgevoerd. 2 melkveehouders vroegen gemotiveerd uitstel van de onaangekondigde audit. Bij slechts 1 melkveehouder werd het IKM-certificaat eind 2017 ingetrokken. De overige 2 melkveehouders werden niet meer geauditeerd wegens stopzetting van hun bedrijfsactiviteit.

❖ *In opdracht van derden*

In een afzonderlijke procedure wordt de manier beschreven waarop onaangekondigde IKM-controles volgend op externe klachten geformuleerd door derden (o.a. zuivelfabriek, Interprofessioneel organisme, ...) behandeld worden. Dit met als hoofddoel om het imago van de melkveesector alsook de geloofwaardig- en betrouwbaarheid van het IKM-certificaat en -systeem te versterken naar o.a. collega-melkveehouders, de consument, ... toe.

Tijdens 2017 werden geen onaangekondigde audits aangevraagd door derden, hetzij de zuivelfabriek.

Interne audit

Doelstelling van de interne audit is na te gaan of het kwaliteitssysteem beantwoordt aan de procedures en doelstellingen beschreven in het kwaliteitshandboek.

Op 22 februari 2017 heeft Mevr. A. Joris (MCC-Vlaanderen) de interne audit uitgevoerd.

Accreditatie

De goede werking van de certificatie-instelling wordt op basis van het kwaliteitshandboek beoordeeld door BELAC, het Belgisch Accreditatiesysteem.

Accreditatie ISO 17065
BELAC-referentie 096-PROD

De accreditatie van de certificatie-instelling geeft voldoende garantie aan de producenten over de integriteit en de competenties van de auditeurs, over het correcte verloop van de audits en over de administratieve opvolging voor de uitreiking van een IKM-certificaat.

Ten behoeve van de verwerkers, de distributeurs en de consumenten geeft deze accreditatie naar geloofwaardigheid van de kwaliteitsborging, een bijzondere meerwaarde aan de melk van IKM-gecertificeerde bedrijven t.o.v. buitenlandse melk.

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen IKM-Vlaanderen en MCC-Vlaanderen werd beslist om de Belac-accreditatie ISO 17065 te integreren in het kwaliteitssysteem van MCC-Vlaanderen.

Op 07 maart 2017 werd door de hoofdauditor 'Dhr. E. De Clercq' een toezichtsaudit uitgevoerd op het IKM-secretariaat.

Supplementaire controles

Begin 2013 heeft de Raad van Bestuur van IKM-Vlaanderen positief gereageerd op de vraag van 2 zuivelfabrieken om gelijklopend met de IKM-controle een controle uit te voeren op zuivelfabriek-specifieke controlepunten (o.a. weidegang, Foqus Planet, ...).

In de loop der jaren is het aantal zuivelfabrieken met de vraag voor en het onderwerp van deze supplementaire controles uitgebreid. Zo maakten in 2017 een 3-tal zuivelfabrieken gebruik van de service van het IKM-secretariaat. De zuivelfabriekspecifieke controlepunten worden in the field geverifieerd door de 5 erkende inspectie-instellingen. IKM-Vlaanderen komt op deze wijze tegemoet aan de vraag van zuivelfabrieken en landbouworganisaties om de controledruk bij de melkveehouders te beperken via combi-audits.

De controlekosten en werkingskosten van het IKM-secretariaat, inclusief aanpassingen aan de database werden via MCC-Vlaanderen verrekend aan de deelnemende zuivelfabrieken.

Voor 2017 werden een totaal van 415 melkveebedrijven onderworpen aan weidegangcontroles, 117 aan controles t.o.v. de melkerijspecifieke lastenboeken.

Nederland

Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV)

De Nederlandse Provincie Brabant heeft de ambitie vóór 2020 een Zorgvuldige Veehouderij te realiseren. Dit betekent dat Brabant streeft naar een veehouderij die op een gezonde manier is verbonden met de sociale en fysieke leefomgeving. Één van de instrumenten die daarvoor ingezet worden is de Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV).

De BZV stuurt en stimuleert dat een veehouderij zorgvuldig is en daarmee goed past in haar omgeving. De BZV is gebaseerd op de denklijn dat ontwikkelruimte verdiend moet worden, maar niet onbegrensd is. De BZV is een objectieve maat voor zorgvuldigheid. De veehouder heeft de keuzevrijheid om zijn pakket van verbeteringen zelf samen te stellen. Dit pakket maakt de veehouderij zorgvuldiger dan de wettelijke minimumeisen.

In 2015 heeft de provincie Brabant (Nederland) in kader van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore het IKM-lastenboek vergeleken met de in Nederland van toepassing zijnde lastenboeken. Op basis van de door BZV uitgevoerde studie en a.d.h.v. de aanvullende informatie van het IKM-secretariaat heeft BZV vastgesteld dat het Belgische IKM-kwaliteitssysteem vergelijkbare eisen stelt aan de melkveehouder als het Nederlandse KKM-systeem; waarbij IKM-Vlaanderen op bepaalde onderdelen zelfs strenger is.

In het BVZ-lastenboek dat van 13 juni 2017 in voege is, wordt IKM gelijk gesteld aan alle andere Nederlandse lastenboeken voor melkveehouders.

PVV-Verordening

Voor Nederlandse melkveebedrijven waarbij in combinatie met de IKM-audit een controle in het kader van de Verordening registratie en verantwoording antibioticagebruik rundersector 2011 (PVV) wordt uitgevoerd, wordt het IKM-certificaat standaard uitgegeven voor 18 maanden.

Zij voldoen aan de PVV-verordening op voorwaarde dat zij beschikken over:

- een overeenkomst met een geborgde dierenarts,
- een bedrijfsbehandelplan,
- een bedrijfsgezondheidsplan.

Waarbij de gegevens met betrekking tot de ontvangen diergeneesmiddelen binnen de 14 dagen na ontvangst, door de geborgde dierenarts onder verantwoordelijkheid van de melkveehouder, in het digitaal systeem 'Medirund' geput worden. Zowel tijdens de IKM-controle als tijdens de geldigheidsperiode van het IKM-certificaat houdt IKM-Vlaanderen toezicht op de database van Medirund.

Voor 2017 heeft IKM-Vlaanderen met 98 melkveehouders een overeenkomst voor de PVV-controle afgesloten.

Alle gekoppelde kosten worden integraal doorgerekend aan de Nederlandse melkveehouders.

Koen Lommelen
Verantwoordelijke IKM-Vlaanderen vzw

Bijlagen

Bijlage 1

De volgende tabellen geven de balans en de resultaatrekening voor het jaar 2017, in vergelijking met het boekjaar 2016, en het budget 2016.

Balans 2017			IKM- Vlaanderen vzw		
Actief	2016	2017	Passief	2016	2017
Handelsdebiteuren	10.783,52	35.332,78	Leveranciers	30.494,62	6.114,82
Op te maken facturen	8.721,09	26.868,19	Te ontvangen facturen	400,00	20.000,00
Handelsdebiteuren 2017	2.486,17	8.464,59	Lopende rekening BTW	0,00	-2.685,58
			Onbestemde fondsen	59.041,55	59.527,09
			Resultaat	-11.191,51	485,54
Financiële rekening	63.587,62	47.623,55	Overgedragen resultaat	70.233,06	59.041,55
	89.936,17	82.956,33		89.936,17	82.956,33

Resultaatrekening 2017 IKM-Vlaanderen vzw			
	Raming 2017	2017	Budget 2018
Opbrengsten	13.500,00	30.519,19	34.000,00
Verkopen onaangekondigde controle	0,00	0,00	0,00
Vergoeding inspectie-instellingen	4.500,00	3.651,00	4.000,00
Administratieve kostenrekening	9.000,00	6.868,19	8.000,00
Financiële opbrengsten	0,00	0,00	0,00
Inbreng AB-Register	0,00	20.000,00	22.000,00
Kosten	8.500,00	10.033,65	12.330,00
Controlekosten	0,00	0,00	0,00
Certificatiekosten	0,00	0,00	0,00
Kosten bankverrichtingen	0,00	24,00	0,00
Belastingen en taksen	30,00	102,03	30,00
Algemene Vergadering	2.200,00	241,31	1.800,00
Bestuurskosten	3.000,00	3.000,00	4.000,00
Verzekering bestuurders	1.800,00	1.746,42	1.800,00
Kilometervergoedingen	1.500,00	1.281,28	2.000,00
Website	0,00	0,00	0,00
Uitzonderlijke kosten	0,00	1.064,72	2.500,00
Publicatie staatsblad	200,00	0,00	200,00
Niet-aftrekbare BTW	0,00	87,72	0,00
Handelvorderingen 2015		2.486,17	0,00
Operationeel resultaat	5.000,00	20.485,54	21.670,00
Inbreng AB-Register	0,00	20.000,00	20.000,00
Winst of verlies van het boekjaar	5.000,00	485,54	1.670,00

Bijlage 2

In deze tabel zijn de kengetallen van de certificatie-activiteiten van IKM-Vlaanderen samen gebracht. De Kengetallen voor 2015 – 2016 en 2017 worden naast elkaar weergegeven.

	2017	2016	2015
Bedrijven aangeschreven	2332	1381	1273
Toetredingen	6	9	3
Periodiek	2326	1372	1270
Stopzetting	137	185	158
Bedrijven gecertificeerd	1427	1436	1866
Bedrijven gecertificeerd - 3J	1353	1326	1711
Bedrijven gecertificeerd - 18M	74	110	155
Definitief afgekeurd	9	22	25
Generiek onaangekondigde controles			
<i>Gepland</i>	70	97	46
<i>Uitgevoerd</i>	67	88	45
<i>Openstaande</i>	3	3	1
<i>Uitstel</i>	1	4	7
<i>Stopzetting</i>	2	6	0
Termijn opdracht II - bezoek gemiddeld (maand)	2,41	2,57	2,88
Aantal uitgereikte certificaten	4460	4675	4839
Aantal controles/uitgereikt certificaat	10,31	9,52	9,19
Totaal aantal melkveehouders	4398	4628	4775
Marktdekking	101%	101%	101%
Aantal controles (vanaf 2000 - 2017)	46004	44488	44488
in 2010	2231	2231	2231
in 2011	2338	2338	2338
in 2012	1863	1863	1863
in 2013	1607	1607	1607
in 2014	1838	1838	1838
in 2015	1870	1870	1870
in 2016	1495	1495	
in 2017	1516		
Uitgevoerd door :			
<i>SGS</i>	988	1019	1329
<i>Quality Partner</i>	246	180	191
<i>Comité du Lait</i>	186	279	325
<i>Certalent</i>	4	17	25
<i>CKCert</i>	92		